

Nyhedsbrev | 2024-2025 | 24. februar 2025

Fremtidens landbrugs- og fødevarepolitik skal gå på flere ben

Kommissionen nedtoner de grønne ambitioner i sin nye vision for EU's landbrugs- og fødevarepolitik.

Ursula von der Leyen præsenterede den 19. februar Kommissionens længe ventede vision for fremtidens landbrugs- og fødevarepolitik i EU efter 2040.

Målet med udspillet er at gøre landbruget både mere attraktivt, modstandsdygtigt og bæredygtigt. Planen skal sikre Europa den nødvendige strategiske autonomi og fødevaresuverænitet, så vi bedre kan håndtere presset fra de aktuelle geopolitiske spændinger og konsekvenserne af klimaforandringer, mv. Kommissionen kalder selv planen for ambitiøs, men der blæser nye vinde i forhold til vægtningen af den grønne dagsorden. I den nye vision for landbrugs- og fødevaresektoren skal bæredygtighed i højere grad vejes op imod erhvervets konkurrenceevne, fødevaresikkerhed og hensynet til landdistrikterne.

Visionen for landbrugs- og fødevaresektoren bygger på fire overordnede prioriteter.

1. En attraktiv sektor

Det skal gøres mere attraktivt at være landmand. Ellers vil EU, ifølge Kommissionen, mangle landmænd til at producere vores fødevarer efter 2040. En del af forklaringen er, at en medarbejder i sektoren kun tjener omkring 60 pct. af gennemsnitslønnen for medarbejdere i den øvrige økonomi i EU. Så for at tiltrække unge medarbejdere til erhvervet, skal EU kunne garantere landmændene en bedre indkomst. Kommissionen foreslår bl.a., at EU skal sikre

landmændene adgang til nye indtægtskilder såsom carbon-farming (se boks nedenfor) og såkaldte naturkreditter, som kan tiltrække nye generationer af landmænd til erhvervet.

Hvad er carbon farming?

Carbon farming dækker over en række forskellige dyrkningstiltag, der sigter mod at øge og bevare kulstofindholdet i jord og plantematerialer og forhindrer kulstof i at blive udledt fra dem. Carbon farming kan være en vigtig brik i den grønne omstilling af landbruget og reduktion af CO₂-udledninger.

EU har med CRCF-forordning fra december 2024 skabt den første frivillige ramme for certificering af kulstoffjernelse, kulstofbindende dyrkningsaktiviteter (carbon-farming) og kulstoflagring.

I dag kommer en stor del af landmændenes indtægter gennem EU's landbrugsstøtte. Visionen er imidlertid helt tavs, når det handler om, hvad der konkret skal ske med den landbrugsstøtte, som landmændene får i dag. Kommissionen understreger dog, at støtten skal gå til dem, der har mest brug for det, og at man overvejer muligheden for at indføre et loft over, hvor meget den enkelte landmand kan modtage i EU-støtte. Kommissionen varsler samtidig et skift i retning af, at støtten i højere grad skal gå til de landmænd, som aktivt engagerer sig i fødevareproduktion, unge landbrugere og til at producere fødevarer, som er essentielle for EU's strategiske autonomi og bevarelse af vores miljø.

Kommissionen lægger desuden op til styrke landmændenes stilling i fødevareforsyningskæden og slå hårdere ned over for urimelige handelspraksisser. Kommissionen vil bl.a. revidere [direktivet](#) om urimelige handelspraksis, så det sikres, at landmændene ikke vil kunne presses til at sælge deres produkter til priser under produktionsomkostningerne.

2. En konkurrencedygtig og modstandsdygtig sektor

EU's landbrugere er, ifølge Kommissionen, i stigende grad bekymret over unfair global konkurrence. Landbrugs- og fødevaresektoren skal derfor gøres mere konkurrencedygtig over for producenter fra tredjelande. EU's fødevareproduktion er imidlertid sårbar, fordi den er stærkt afhængig af importeret gødning, foderstoffer og energi fra nogle få tredjelande. Det gælder bl.a. EU's import af foderprotein (f.eks. soja), hvor man er meget afhængig af import fra bl.a. Sydamerika og USA. Men også afhængigheden af gødning fra Rusland, Belarus og Nordafrika skaber sårbarhed. EU er derfor ifølge Kommissionen nødt til at reducere disse strategiske afhængigheder og blive mere selvforsynende. Og så skal EU sikre en større spredning af, hvorfra man importerer disse produkter.

En anden stor udfordring for EU's landbrugs- og fødevarerektor er, at den i dag bliver udsat for ulige konkurrence fra producenter i tredjelande, hvis produkter ikke er underlagt de samme høje miljøstandards som gælder i EU. Kommissionen lover derfor at fremlægge en plan, som giver et bud på, hvordan EU kan sikre, at importerede landbrugsprodukter fra tredjelande overholder de samme høje miljøstandards som EU's egne produkter. Bl.a. ønsker Kommissionen helt at forbyde importen af landbrugsprodukter fra tredjelande, som indeholder rester af de farligste pesticider, som EU har forbudt af sundheds- eller miljømæssige årsager.

Endelig skal EU's landmænd lettes fra unødigt bureaukrati og rapporteringsforpligtelser, som svækker sektorens konkurrenceevne og innovationskraft. Kommissionen foreslår derfor, hvad den selv betegner som en hidtil uset forenkling af den regulering, som sektoren er underlagt. Kommissionen forventes således i fjerde kvartal 2025 at fremlægge en større forenklingspakke for lovgivningen på landbrugsområdet. Fremtidens landbrugspolitik skal som Ursula von der Leyen lidt sloganagtigt udtrykker det, "i højere grad bygge på tillid og incitamenter end på kontrol og betingelser".

3. Fremtidssikring af landbrugs- og fødevarerektoren

EU's fælles landbrugs- og fødevarerpolitik skal også i fremtiden lægge stor vægt på den grønne dagsorden. Klimahandling i landbrugs- og fødevarerektoren er ifølge Kommissionen stadig helt afgørende for at nå EU's overordnede mål om klimaneutralitet i 2050.

Kommissionen understreger dog samtidig, at den grønne omstilling skal tage hensyn til de økonomiske udfordringer i sektoren og behovet for en retfærdig social omstilling. Kommissionen vil derfor gå i dialog med landbrugs- og fødevarerektoren og medlemsstaterne om, hvordan sektoren konkret kan bidrage til gennemføre EU's klimamål for 2040 under hensyntagen til sektorens særlige karakter, konkurrenceevne og EU's fødevarerikkerhed.

Denne tilgang vil, ifølge Kommissionen, kunne genfindes i den kommende tids evaluering af EU's eksisterende lovgivning om reduktion af drivhusgasemissioner og [CO₂-fjernelse](#) i sektoren for arealanvendelse, ændringer i arealanvendelse og skovbrug. Kommissionen vurderer, at EU gennem skræddersyede og frivillige løsninger vil kunne reducere emissionerne fra landbruget hurtigere samtidig med, at man kan øge kulstoffjernelsen i jordsektoren, i jord og skove. Kommissionen vil i den forbindelse bl.a. understøtte brugen af carbon-farming i EU.

Kommissionen lægger desuden op til at understøtte bioøkonomien og cirkulær økonomi for at nå klimamålene. Kommissionen forventer i det lys at præsentere en strategi for bioøkonomien i fjerde kvartal af 2025.

EU skal være global leder på et hastigt voksende marked for bioøkonomi, så man kan levere sunde, billige og bæredygtige fødevarer til EU's forbrugere. EU skal

derfor sætte skub i kommercialiseringen af biobaserede og cirkulære løsninger og opskalere gennembrud på det bioteknologiske område. Kommissionen foreslår bl.a. hurtigere procedurer for godkendelse af naturlige bekæmpelsesmidler (biopesticider) og planter udviklet ved hjælp af nye genomteknikker (NGT). Kommissionen håber, at NGT-planter kan bidrage til at reducere forbruget af kunstgødning og gennem øget afkast understøtte forsyningssikkerheden. Kommissionen fremlagde allerede i 2023 et forslag, som skulle lette godkendelsen af NGT'er til det europæiske marked, men [forslaget](#) er stadig ikke vedtaget.

4. Fremme af livet i landdistrikterne

Kommissionens vision for fremtidens landbrug sigter også på at fastholde et leve- og konkurrencedygtigt landbrug i EU's landdistrikter. Kommissionen varsler derfor i løbet af 2025 en ajourføring af den [gældende handlingsplan](#) for landdistrikterne fra 2021. Kommissionen planlægger at gennemføre en årlig fødevaredialog med forbrugere, landbrugere, industrien og offentlige myndigheder. Kommissionen vil i den forbindelse søsætte en undersøgelse af konsekvenserne af forbruget af ultraforarbejdet fødevarer.

Endelig vil Kommissionen se nærmere, hvordan man kan indrette reglerne om offentlige indkøb, så man får incitament til at fremme køb af lokale sæsonprodukter og fødevarer produceret under høje miljø og sociale standarder, såsom økologisk mad.

Hvad kom ikke med i visionen?

Kommissionens vision for fremtidens landbrugs- og fødevarepolitik i EU rummer, som det ses, en lang række initiativer, som skal være med til at skabe fremtidens landbrugs- og fødevarepolitik i EU.

Alligevel har flere af anbefalingerne fra Kommissionens strategiske dialog med 29 europæiske interesseorganisationer i september 2024 ikke fundet vej til Kommissionens vision for fremtidens landbrugspolitik.

Det gælder navnlig forslaget om at etablere to fonde med nye penge, som skal findes uden for de eksisterende økonomiske rammer for EU's fælles landbrugspolitik; 1) en midlertidig fond for Retfærdig omstilling (AJTF) og 2) en Naturgenopretningsfond, som skal kunne yde støtte til landmænd, som vil genoprette og forvalte naturlige levesteder.

Heller ikke organisationernes opfordring om at udarbejde en handlingsplan for fremme af plantebaserede fødevarer bliver omtalt i visionen.

Endelig kan man ikke finde organisationernes anbefaling om at ajourføre den europæiske fødevaremærkningslovgivning, så forbrugerne kan få information om bæredygtighed og dyrevelfærd.

Kommissionens vision for fremtidens landbrugspolitik kan [læses her](#).

Produceret og skrevet af:

Morten Knudsen, EU-konsulent